

Proceedings รายงานสืบเนื่อง จากการประชุมวิชาการระดับชาติ

การประชุมวิชาการ “พืบลสงครามวิจัย”
และนิทรรศการ “การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว”
จากท้องถิ่นสู่อาเซียน **2557**

19-20 กุมภาพันธ์ 2557

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพืบลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)

P-P18

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
ของชุมชนในตำบลน้ำหนาว อำเภอ้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

พาเตมาบี มามัด และศุภนิช เจริญสุข*

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*Corresponding author, email; suppanit_nit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนในตำบลน้ำหนาว อำเภอ้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึง เดือนมิถุนายน 2556 โดยใช้แบบสอบถามสุ่มเก็บตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 122 ครัวเรือน จากทั้งหมด 1,880 ครัวเรือน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกร รายได้อยู่ระหว่าง 6,001-8,000 บาทต่อเดือน ครัวเรือนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวและเป็นคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในอำเภอ้ำหนาวผลการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพสามารถจำแนกออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ เนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้จากป่า เห็ด สัตว์ป่า แมลงและสรีระสมบัติ จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่ากลุ่มอายุมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ พืชผักป่า และแมลงแตกต่างกัน ลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันมีผลต่อการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้ป่า เห็ด และสัตว์ป่าที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากพืชผักป่าและแมลงแตกต่างกัน เพศที่แตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรและเครื่องเทศที่แตกต่างกัน รายได้ที่แตกต่างกันทำให้มีการใช้ประโยชน์สัตว์ป่าและสรีระสมบัติแตกต่างกัน อาชีพมีผลต่อการใช้ประโยชน์จากผลไม้ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์, ความหลากหลายทางชีวภาพ, ตำบลน้ำหนาว

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONAL FACTOR AND BIODIVERSITY UTILIZATION
OF COMMUNITY IN NAM NAO SUB-DISTRICT, NAM NAO DISTRICT, PHETCHABUN

Patemabee Mamad and Suppanit Jarernsuk*

Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author, email; suppanit_nit@hotmail.com

Abstract

The objective of this study was to investigate the relationship between personal factor and utilization of biodiversity of community in Nam Nao sub-district, Num Nao district, Phetchabun Province during October, 2012 to June, 2013. The questionnaires were administered to 122 households of 1,880 households by purposive selection sampling method. Data analysis used percentages, means, standard deviation and chi-square test. The results showed that the majority of respondents were women with an average age between 40-49 years old. Most of their educational level was in primary school. Major occupation was farmer. Their income was between 6,001-8,000 bath/month. Household characteristic was single family households which

normally were local villagers of Nam Nao sub-district. The results showed that biodiversity utilization was classified into eight types as wood, herbs and spices, wild fruits, wild plants, mushrooms, wildlife, insects and nature. The statistical hypothesis testing found that difference in wood, wild plants and insects utilizations were seen different age group. Difference in family characteristic affected the different utilizations of wood, herbs and spices, wild plants, mushrooms and wildlife. Gradation levels have affected in different utilization of wild plants and insects. Different gender was showed difference in herbs and spices utilization. Wildlife and nature color utilization were difference under their income level. Different carriers affected to different wild fruits utilization. These statistical tests were statistically significant at 0.05 level.

Keywords: Utilization, Biological diversity, Nam Nao District

บทนำ

ป่าไม้ของประเทศไทยจัดเป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพแห่งหนึ่งของโลกมีทรัพยากรที่ทรงคุณค่าทั้งด้านการแพทย์ การเกษตร เศรษฐกิจและสังคม มนุษย์จึงใช้ป่าไม้เป็นแหล่งสนับสนุนปัจจัยในการดำรงชีวิต อาทิ เป็นแหล่งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและที่อยู่อาศัย ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรจึงทำให้เกิดผลกระทบจากการมุ่งใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองโดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัดการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษ พฤติกรรมนิยมและบริโภคนิยม จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายลงทั้งทางตรงและทางอ้อม ตำบลน้ำหนาว มีสภาพพื้นที่ราบสูงบนภูเขา สลับกับเนินเขาน้อยใหญ่ทั้งตำบล เดิมเป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์แต่ปัจจุบันเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม เนื่องจากประชาชนได้มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ไร่สวนของเกษตรกร โดยการบุกรุกพื้นที่ในป่า ทำไร่เลื่อนลอย มีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ป่า และมีการหาของป่าออกมาจำหน่ายมากเกินจำนวนกำลังผลิตของป่าเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนในตำบลน้ำหนาว อำเภอ้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของประชาชนอย่างเหมาะสม และทำให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตคู่กับป่าอย่างยั่งยืนต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตำบลน้ำหนาว อำเภอ้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 122 ครัวเรือน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS for window) เพื่อวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งจะใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) คือ สำหรับสถิติใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระต่างๆ คือ สถิติ ไคสแควร์ (Chi - square)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	45	36.90
หญิง	77	63.10
รวม	122	100.00
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 20 ปี	2	1.60
21 – 29 ปี	7	5.70
30 – 39 ปี	26	21.30
40 – 49 ปี	56	45.90
50 – 59 ปี	17	13.90
60 ปี ขึ้นไป	14	11.50
รวม	122	100.00
สถานภาพ		
โสด	6	4.90
สมรส	109	89.30
อยู่ร้าง	5	4.10
แยกกันอยู่	2	1.60
รวม	122	100.00
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	43	35.20
ประถมศึกษา	62	50.80
มัธยมศึกษา/ปวช.	15	12.30
ปวส./อนุปริญญา	1	0.80
ปริญญาตรี	1	0.80
รวม	122	100.00
อาชีพ		
เกษตรกร	89	73.00
รับจ้างทั่วไป	17	13.90
หาของป่าขาย	4	3.30
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	7	5.70
อื่นๆ(ระบุ)	5	4.10
รวม	122	100.00
รายได้		
ไม่เกิน 4,000	15	12.30
4,001 – 6,000	15	12.30
6,001 – 8,000	45	36.90
8,001 – 10,000	35	28.70

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	12	9.80
รวม	122	100.00
ลักษณะของครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	100	82.80
ครอบครัวขยาย	22	17.20
รวม	122	100.00
การตั้งถิ่นฐาน		
เกิดที่นี่	101	82.80
ย้ายมาจากที่อื่น	21	17.20
รวม	122	100.00

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 มีสถานภาพสมรส 109 คน คิดเป็นร้อยละ 89.30 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 มีอาชีพทำเกษตรกร จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,000 – 8,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 82.80 และเป็นคนในพื้นที่ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 82.80

ตารางที่ 2 แสดงการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนตำบลน้ำหนาว

ประเภทความหลากหลายทางชีวภาพ	ปริมาณการใช้ต่อปี (กิโลกรัม)	$\bar{X}$	S.D.
เนื้อไม้	3,682.46	30.18	22.17
สมุนไพรและเครื่องเทศ	1,867.20	15.30	10.87
พืชผักป่า	1,992.00	16.33	9.96
ผลไม้ป่า	633.70	5.20	2.40
เห็ด	2,030.70	16.65	7.96
สัตว์ป่า	1,273.80	10.44	5.33
แมลง	983.20	8.05	4.14
สัณฐานชาติ	8.70	0.07	0.32

จากตารางที่ 2 ในด้านการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าต่อปีของครัวเรือน สามารถจำแนกผลประโยชน์จากป่าออกเป็น 8 ประเภท คือ เนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้จากป่า เห็ด สัตว์ป่า แมลง และ สัณฐานชาติ ซึ่งการศึกษาพบว่ามีการใช้ประโยชน์เนื้อไม้มากที่สุด ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 3,682.46 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยต่อครัวเรือน 30.18 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี รองลงมาคือ เห็ด มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 2,030.70 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 16.65 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี พืชผักป่า มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 1,992 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 16.33 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี สมุนไพรและเครื่องเทศ มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 1,867.20 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 15.30 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี สัตว์ป่า มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 1,273.80 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 10.44 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี แมลง มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 983.20 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 8.05 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี ผลไม้จากป่า มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 633.70 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 5.20 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปีและสัณฐานชาติ มีการใช้ประโยชน์ปริมาณ 8.70 กิโลกรัม เฉลี่ยต่อครัวเรือน 0.07 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประเภทความหลากหลายทางชีวภาพ	χ^2	Sig	ปัจจัยส่วนบุคคล	ประเภทความหลากหลายทางชีวภาพ	χ^2	Sig
เพศ	เนื้อไม้	1.586	0.259	ระดับการศึกษา	เนื้อไม้	0.446	0.800
	สมุนไพรและเครื่องเทศ	7.648	0.008*		สมุนไพรและเครื่องเทศ	0.358	0.836
	พืชผักป่า	0.001	1.000		พืชผักป่า	6.800	0.033*
	ผลไม้ป่า	0.429	0.568		ผลไม้ป่า	0.241	0.886
	เห็ด	3.198	0.083		เห็ด	3.460	0.177
	สัตว์ป่า	1.000	0.351		สัตว์ป่า	2.627	0.269
	แมลง	0.201	0.707		แมลง	7.437	0.024*
	สัตว์ธรรมชาติ	0.234	0.766		สัตว์ธรรมชาติ	5.107	0.078
อายุ	เนื้อไม้	13.494	0.001*	อาชีพ	เนื้อไม้	3.386	0.088
	สมุนไพรและเครื่องเทศ	1.573	0.464		สมุนไพรและเครื่องเทศ	0.313	0.671
	พืชผักป่า	6.165	0.046*		พืชผักป่า	0.005	1.000
	ผลไม้ป่า	1.309	0.520		ผลไม้ป่า	5.932	0.018*
	เห็ด	1.901	0.387		เห็ด	0.094	0.828
	สัตว์ป่า	1.337	0.513		สัตว์ป่า	1.317	0.290
	แมลง	7.999	0.018*		แมลง	1.289	0.287
	สัตว์ธรรมชาติ	4.957	0.084		สัตว์ธรรมชาติ	0.565	0.731
รายได้	เนื้อไม้	4.744	0.093	ลักษณะครัวเรือน	เนื้อไม้	18.486	0.000*
	สมุนไพรและเครื่องเทศ	4.184	0.123		สมุนไพรและเครื่องเทศ	11.252	0.001*
	พืชผักป่า	0.681	0.711		พืชผักป่า	11.855	0.001*
	ผลไม้ป่า	1.049	0.592		ผลไม้ป่า	12.535	0.001*
	เห็ด	0.026	0.987		เห็ด	8.251	0.007*
	สัตว์ป่า	6.935	0.031*		สัตว์ป่า	13.943	0.000*
	แมลง	0.621	0.733		แมลง	2.976	0.099
	สัตว์ธรรมชาติ	8.506	0.014*		สัตว์ธรรมชาติ	0.459	0.459

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรและเครื่องเทศ อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ พืชผักป่า และแมลง ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากพืชผักป่าและแมลง อาชีพมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากผลไม้ป่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าและสัตว์ธรรมชาติ ลักษณะครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้ป่า เห็ด และสัตว์ป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

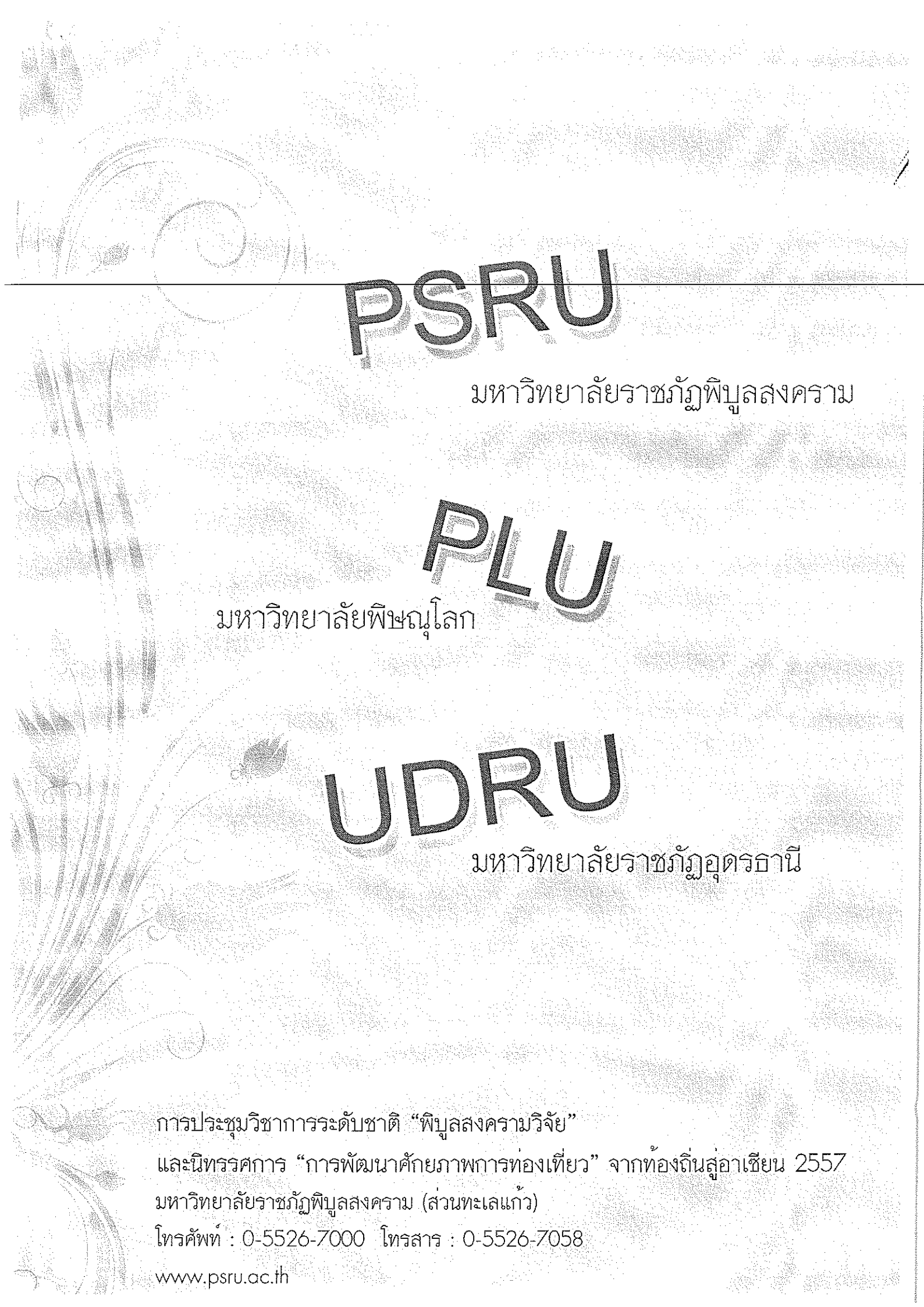
ประชาชนมีการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าอย่างหลากหลาย โดยสามารถจำแนกประโยชน์ผลผลิตจากป่าออกเป็น 8 ประเภท คือ เนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้ป่า เห็ด สัตว์ป่า แมลง และสัตว์เศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญทวี บุญโญ(2546), จรูญศักดิ์ พงษ์เกตุรา(2551)และบัณฑิต ปิยะศิลป์ (2554) ทั้งนี้เพราะประชาชนได้มีการพึ่งพาอาศัยและมีวิถีชีวิตอยู่กับป่า เช่น ใช้เป็นป่าช้า ที่ตั้งของศาลปู่ตา ใช้ในการทำ การเกษตรกรรม และยังได้มีการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่า ป่าจันทน์ที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬารณ ขุนแสน(2544), วราวุธ สุวรรณรัตน์ (2549)และรุ่งรัตน์ เอียดแก้ว (2554) ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบต่างๆนั้น เพื่อการยังชีพหรือใช้ภายในครอบครัว เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การปลูกสมุนไพรและเครื่องเทศบริเวณครัวเรือน มีการนำพืชผักป่า ผลไม้ป่า สัตว์ป่า แมลง มีการบริโภคในครัวเรือน จำหน่ายและสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวและทำขนมขายโดยใช้ธรรมชาติเพื่อลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้อยู่ระหว่าง 6,001-8,000 บาทต่อเดือน ครัวเรือนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวและเป็นคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในตำบลน้ำหนาว ประชาชนตำบลน้ำหนาวมีการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพประเภทเนื้อไม้มากที่สุด รองลงมาคือ เห็ด พืชผักป่า สมุนไพรและเครื่องเทศ สัตว์ป่า แมลง ผลไม้ป่าและสัตว์เศรษฐกิจ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรและเครื่องเทศ อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ พืชผักป่า และแมลง ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากพืชผักป่าและแมลง อาชีพมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากผลไม้ป่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าและสัตว์เศรษฐกิจ และลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้ป่า เห็ด และสัตว์ป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารณ ขุนแสน. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมกับการใช้ประโยชน์จากของป่าของชุมชนรายรอบอุทยานแห่งชาติแม่จริม จังหวัดน่าน วิทยาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญทวี บุญโญ. 2546. ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษากรณีชุมชนรอบป่าดงนาทาม จังหวัดอุบลราชธานี สังคมวิทยาหมู่บ้านจิต สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราวุธ สุวรรณรัตน์. 2549. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากของป่าราษฎรที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงพื้นที่ป่าชุมชนโคกบึงปรือ ตำบลสระจะแซ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรูญศักดิ์ พงษ์เกตุรา. 2551. การใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่า: กรณีศึกษาบ้านหนองโน หมู่ที่ 1 ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บัณฑิต ปิยะศิลป์. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรริมฝั่งแม่น้ำโขง: กรณีศึกษาดำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการลุ่มน้ำและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่งรัตน์ เอียดแก้ว. 2554. การใช้ประโยชน์จากของป่าของราษฎร ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

PSRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

PLU

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

UDRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “พิบูลสงครามวิจัย”

และนิทรรศการ “การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว” จากท้องถิ่นสู่อาเซียน 2557

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)

โทรศัพท์ : 0-5526-7000 โทรสาร : 0-5526-7058

[www.psrุ.ac.th](http://www.psrु.ac.th)